

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Vejledning til International økonomi B, hhx

August 2024

Vejledning til International økonomi B, hhx
August 2024

2024

ISBN nr. [xxx xxx xxx] (web udgave)

Design: Center for Kommunikation og Presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Departementet

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

Indhold

Indledning.....	4
1 Identitet og formål	5
1.1 Identitet.....	5
1.2 Formål.....	6
2 Faglige mål og fagligt indhold	7
2.1 Faglige mål	7
2.2 Kernestof	8
2.3 Supplerende stof.....	9
2.4 Omfang	10
3 Tilrettelæggelse	11
3.1 Didaktiske principper.....	11
3.1.1 Begreber	12
3.2 Arbejdsformer	14
3.3 It.....	19
3.4 Samspil med andre fag.....	20
3.5 Tværgående kompetencer og indsatser i fagene	20
3.5.1 Innovative kompetencer	20
3.5.2 Globale kompetencer	20
3.5.3 Digitale kompetencer	21
3.5.4 Karrierekompetencer	21
3.5.5 Matematik	21
3.6 International økonomi som valgfag	21
4 Evaluering.....	23
4.1 Løbende evaluering	23
4.2 Prøveform	23
4.3 Bedømmelseskriterier.....	25
4.3.1 Oversigt over karakterskalaen	25
4.3.2 Eksempel på karakterbeskrivelser for mundtlig prøve.....	26

Indledning

Vejledningen præciserer, kommenterer, uddyber og giver anbefalinger vedrørende udvalgte dele af læreplanens tekst, men indfører ikke nye bindende krav.

Citater fra læreplanen er anført i kursiv og med citationstegn.

Følgende ændringer er foretaget i vejledningen for august 2024:

- Der er foretaget nogle mindre præciseringer undervejs i dokumentet
- Passus indskrevet om analog og digital undervisning samt brug af kunstig intelligens i undervisningen i afsnit 3.3 It

1 Identitet og formål

I det følgende tages der udgangspunkt i at:

Viden er den information, der er til rådighed inden for fagets rammer, bestående af data og teorier om samfundsøkonomiske forhold.

Kundskaber er den tilegnede viden, eleverne opnår gennem faget.

Færdigheder er evnen til at mestre de redskaber, der er i faget, dvs. den mundtlige og skriftlige analyse af kvantitative og kvalitative kilder med brug af teorier og kvantitative analyseredskaber.

Faglig fordybelse er, når man relevant kombinerer kundskaber og færdigheder i virkelige og virkelighedsnære situationer. Er man i stand til dette, har man **økonomifaglige kompetencer**.

1.1 Identitet

"International økonomi er et samfundsvidenskabeligt fag, der omhandler viden, kundskaber og færdigheder om den samfundsøkonomiske udvikling set i et nationalt, et europæisk og et globalt perspektiv.

Faget har et primært makroøkonomisk fokus der behandler konjunkturudvikling, vækst, globalisering samt virkningen af økonomisk politik i relation til samfundsøkonomiske nøgletal. Faget har endvidere et mikroøkonomisk fokus, der tager afsæt i husholdningers og virksomheders beslutninger og beslutningernes samfundsøkonomiske virkning. Ved at forbinde den aktuelle samfundsøkonomiske udvikling med økonomiske begreber kvalificeres elevernes standpunkter, handlemuligheder og viden, og eleverne opnår faglig fordybelse, almindelse og studiekompetence. Faget beskæftiger sig med samfundsøkonomiske undersøgelser og økonomisk metode, med fokus på samspillet mellem økonomiske data og økonomisk teori."

Identiteten afspejles i, at international økonomi ikke bare er et samfundsøkonomisk, men også et almindende fag, der bidrager til at udvikle elevernes forståelse for omverdenen. Herunder forståelse for det økonomiske og ofte komplekse samspil mellem økonomiske delsektorer, den gensidige økonomiske afhængighed og udvikling set både i et nationalt, europæisk og globalt perspektiv.

Faget beskæftiger sig med beskrivende mikro- og makroøkonomi med udgangspunkt i aktuelle samfundsforhold. Men det skal understreges, at hovedvægten er på makroøkonomiske sammenhænge, teorier, metoder og problemstillinger. Det udelukker dog ikke, at begreber, metoder eller teorier fra andre fag fx virksomhedsøkonomi eller afsætning indgår.

Selv om international økonomi er et holdningsfag, og afhænger af det ideologiske ståsted eller den økonomiske skole, man tilhører, bør standpunkter altid hvile på et kvalificeret fagligt grundlag.

Fagets samfundsøkonomiske metodetilgang er væsentlig for fagets identitet, især fordi samspillet mellem teori og empiri er væsentlig for indlæring af metodiske færdigheder og forståelsen af, hvilke samfundsøkonomiske mekanismer der har betydning for fagets genstandsområder inden for mikro- og makroøkonomien.

1.2 Formål

“Formålet med faget er, at eleverne udvikler deres samfundsforståelse og deres evne til at forholde sig analytisk og reflekterende til økonomiske og politiske beslutninger, til den økonomiske udvikling og til anvendt videnskabelig viden. Eleverne skal udvikle deres evne til at deltage i den offentlige debat, og forstå hvorfor forskellige aktører har forskellige vurderinger. Eleverne skal udvikle deres viden, kundskaber og færdigheder, samt metodiske og innovative kompetencer, for at kunne analysere og vurdere samfundsøkonomiske problemstillinger i og mellem det nationale, det europæiske og det globale perspektiv. Undervisningen skal endelig bidrage til udviklingen af elevernes evne til at fremskaffe, producere og anvende viden i overensstemmelse med god akademisk praksis.”

Af fagets formål fremgår det således, at faget bidrager til at udvikle elevernes kundskaber, færdigheder og kompetencer om den nationale, europæiske og globale udvikling. Det vil sige, at eleverne opnår evnen til at se, hvordan der er en gensidig relation mellem dynamiske nationale, regionale og globale økonomiske forhold.

Desuden bidrager faget til, at eleverne udvikler både faglig indsigt og studiekompetence, herunder analytiske evner. Det forventes dermed, at eleverne tilegner sig et begrebsapparat, enkel teoretisk viden, basale økonomiske værktøjer og analysemetoder, der giver mulighed for at vurdere samfundsøkonomiske konsekvenser af en given økonomisk udvikling og dertil hørende økonomisk politiske løsninger. Eleverne skal også tilegne sig evnen til at finde innovative løsninger på kendte og ukendte økonomiske problemstillinger.

Samtidig skal eleverne bringes i situationer, hvor de får indsigt i, hvilke former for beslutninger samfundsøkonomer træffer og hvilke forhold, der afgør beslutningerne. Eleverne skal altså opnå en forståelse af, at økonomiske aktører har forskellige interesser, hvilket præger aktørernes stillingtagen og handlemuligheder. Endvidere, at beslutninger sker ud fra en fordeling af knappe ressourcer og ud fra politiske kompromisser. Hertil kommer, at eleverne tager stilling til forskellige problemstillinger, dels for at kunne begrunde økonomiske vurderinger, og dels for at kunne deltage i den offentlige debat som en aktiv deltagende og demokratisk borger.

Ligeledes skal faget bidrage til, at eleverne lærer at forholde sig reflekteret over for samfundsøkonomiske problemstillinger i deres omverden samt mulige politiske løsninger. Faget bør dog ikke være så abstrakt, at eleverne, som en del af det økonomiske kredsløb, ikke kan se sig selv blive berørt af forskellige samfundsøkonomiske problemstillinger, men tværtimod forstår hvilken påvirkning, det har for dem selv. Gennem projektarbejde, hvor eleven selv vælger problemområde, opnås en anderledes og mere reflekteret dybde i stoffet end ved en mere traditionel arbejdsform, hvor eleven i mange tilfælde kun når at reproducere viden inden for et ukendt område.

Eleverne skal lære, hvad der ligger bagved begrebet økonomisk praksis, således at eleverne opfylder kriterierne for god håndtering af kilder, herunder kildekritik, citatbrug samt notatteknik, og dermed undgår plagiat og eksamenssnyd.

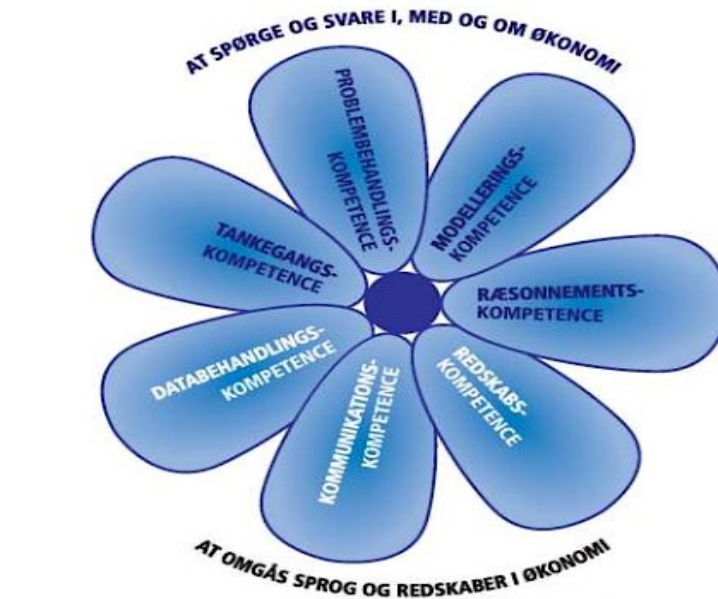
2 Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål

Fagets mål knytter sig til identifikationen af de kompetencer, som karakteriserer samfundsøkonomisk kompetence. Kompetencerne er således pejlemærker for, hvad en kompetent økonom kan, og efter undervisningens afslutning bedømmes eleverne efter, hvor langt de er kommet på vejen mod at have et kompetent forhold til økonomiske beslutninger.

Kompetencerne kan, som i de andre økonomiske fag, visualiseres som blade i en økonomifaglig kompetenceblomst.

Eleverne skal kunne:

- "afgøre, hvilke forhold der har betydning for den samfundsøkonomiske udvikling set i et nationalt, et europæisk og et globalt perspektiv og derigennem demonstrere viden om fagets identitet og metoder"

Tankegangskompetencen drejer sig om elevernes evne til, ved hjælp af kundskaber og færdigheder, at kunne skelne mellem hvilke spørgsmål, der er væsentlige for samfundsøkonomien, og hvilke der ikke er, samt at vide, hvornår de skal bringes i spil. Kompetencen handler endvidere om, selv at kunne stille sådanne spørgsmål, og at have blik for, hvilke typer af svar, der kan forventes i en given sammenhæng.

- "identificere, formulere og behandle de samfundsøkonomiske udfordringer, der knytter sig til samfundets økonomiske ubalancer og den økonomiske vækst"

Problembehandlingskompetencen består i elevens evne til, ved hjælp af kundskaber og færdigheder, at kunne identificere, formulere og løse problemer, der knytter sig til den offentlige sektor, virksomhedernes og husholdningernes økonomiske beslutninger. Denne kompetence omfatter endvidere evnen til at kunne konsekvensvurdere alternative beslutninger.

- "anvende simpel samfundsøkonomisk teori og empiri til undersøgelse af de samfundsøkonomiske udfordringer"

Modelleringskompetencen består af elevernes evne til, ved hjælp af kundskaber og færdigheder, at kunne anvende simple økonomiske teorier og modeller. Kompetencen omfatter desuden evnen til at være kritisk over for de resultater, anvendelsen af modellerne fører frem til.

- *"udarbejde et simpelt samfundsøkonomisk ræsonnement, herunder kunne forklare sammenhænge mellem en række samfundsøkonomiske forhold med udgangspunkt i empiriske data"*

Ræsonnementskompetencen består i elevernes evne til, ved hjælp af kundskaber og færdigheder, på den ene side at kunne følge og bedømme et økonomisk ræsonnement, herunder kunne vurdere sammenhængen mellem en række økonomiske forhold grafisk, verbalt og matematisk. På den anden side består kompetencen i at kunne gennemføre et økonomisk ræsonnement.

- *"indsamle, bearbejde og præsentere samfundsøkonomiske informationer til brug for undersøgelser, vurdere informationernes troværdighed og relevans, samt udvikle og vurdere innovative løsninger, herunder i samspil med andre fag"*

Databehandlingskompetencen består i elevernes evne til, ved hjælp af kundskaber og færdigheder, at kunne indsamle, bearbejde og præsentere informationer om samfundsøkonomiske forhold. Kompetencen handler desuden om at kunne overskue mulige kilder, såvel primære som sekundære, til en given problemstilling således, at der kan foregå en kvalificeret indsamling og udvælgelse. Eleverne bruger deres fantasi og faglighed til at finde nye løsninger på samfundsøkonomiske problemstillinger.

- *"fortolke og formidle viden om nationale og internationale samfundsøkonomiske forhold"*

Kommunikationskompetencen består i elevernes evne til, ved hjælp af kundskaber og færdigheder, dels at kunne sætte sig ind i og fortolke andres økonomiske udsagn og tekster, dels at kunne udtrykke sig på forskellige måder om samfundsøkonomiske forhold over for forskellige kategorier af modtagere.

- *"udvælge og anvende relevante matematiske og statistiske redskaber og it-værktøjer."*

Redskabskompetencen består i elevernes evne til, ved hjælp af kundskaber og færdigheder, at kunne udvælge og anvende relevante matematiske og digitale redskaber i forbindelse med indsamling, behandling og formidling af økonomiske forhold.

2.2 Kernestof

"Gennem kernestoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber.

Kernestoffet er:

- *"Virksomheders og husholdningers beslutninger på markedet"*

Virksomhedernes beslutninger om produktion, beskæftigelse og prisfastsættelse og den betydning det har for markedet og samfundets aktivitet. Tilsvarende har husholdningernes/forbrugernes beslutninger om udbud af arbejdskraft, forbrug og opsparing betydning for økonomien.

- *"Arbejdsmarkedet"*

Arbejdsstyrkens størrelse, forskellige ledighedsbegreber, arbejdsmarkedets delmarkeder og indgreb heri. Mange elever har en forforståelse for arbejdsmarkedet hjemmefra eller gennem fritidsjobs, som man kan tage afsæt i.

- *"Økonomiske delsektorer og samspillet mellem dem"*

Det økonomiske kredsløb med husholdninger, virksomheder, finansiel sektor, offentlig sektor og udlandet. Prisdannelse på udvalgte markeder såsom løndannelse, rentedannelse og valutakursdannelse.

- *"Makroøkonomiske nøgletal"*

At kunne få et hurtigt overblik over et lands økonomi ved at læse forsyningsbalance samt nøgletal som BNP-vækst, arbejdsløshedsprocent, inflation, saldo på betalingsbalancens løbende poster, de offentlige finanser/den offentlige gæld, renteniveau og lønniveau på dansk og på engelsk.

- *"Vækst og konjunkturer"*

Måling af økonomisk vækst. Vækstfaktorer, herunder indsats af arbejdskraft, realkapital, uddannelse, forskning og udvikling samt teknologioverførsel.

- *"Økonomisk politik og økonomiske skoler: ubalancer, afvejninger og effekter"*

Brug af finanspolitik, pengepolitik, valutapolitik, arbejdsmarkedspolitik, erhvervs politik, indkomspolitik, miljøpolitik og målkonflikter. Makroøkonomiske skoler inddrages til forklaring af målkonflikter. Merkantilisisme, keynesianisme og monetarisme eller beslægtede skoler.

- *"Velfærdsmodeller"*

Forskelle mellem den universelle skandinaviske, den selektive centraleuropæiske og den residuale liberale velfærdsmodel, fordele og ulemper herved samt velfærdsstatens udfordringer og finansiering.

- *"Globalisering: handel, arbejdsdeling og ulighed"*

Overvejelser om forskellige grader af økonomisk integration og virkningen på velstand og velfærd, nationalt og globalt. Konkurrenseevne. Udvikling i og forklaringer på den globale handel. Globaliserings årsager, vindere og tabere.

- *"Økonomisk samarbejde i EU"*

Den økonomiske integration i EU på udvalgte områder som f.eks. det indre marked, den fælles mønt eller økonomiske politikker.

- *"Kvalitative og kvantitative metoder"*

Kvalitative metoder: Selvstændig indsamling af artikler og evne til at anvende artikler i en præsentation og analyse, samt forholde sig kritisk til disse input i den samfundsøkonomiske debat.

Kvantitative metoder: Selvstændig indsamling af data og brug af indeks, andele og vækstrater til præsentation og analyse.

2.3 Supplerende stof

"Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal udvælges, således at det medvirker til at perspektivere og uddybe kernestoffet og dermed medvirker til at opfylde de faglige mål."

I bekendtgørelsen vil det være naturligt at udfylde dette ved at angive i undervisningsbeskrivelsen, at eleverne har særligt kendskab til amerikansk økonomi, det tyske arbejdsmarked, det danske medicinalmarked eller hvilke områder, de nu har gennemført projekter indenfor.

"Eleverne vælger desuden selv supplerende stof i forbindelse med selvstændige undersøgelser."

Det anbefales, at eleverne træner selvstændigt at samle materiale, og at materialeindsamlingen og materialeanvendelsen indgår i vurderingen af kvaliteten af det enkelte projekt.

"Det supplerende stof omfatter nationalt og globalt, aktuelt eller historisk, samfundsøkonomisk stof, typisk avisartikler, tv-udsendelser eller hjemmesider."

Det kan være en god ide at skelne mellem projekter med krav om selvstændig dataindsamling og projekter uden dette krav, så eleverne i samarbejde med læreren bliver opmærksomme på progressionen i den selvstændige dataindsamling.

2.4 Omfang

“Det forventede omfang af fagligt stof er normalt svarende til 300-400 sider.”

Her er det lærerens vurdering, der lægges til grund, også ved omregningen fra elektroniske sider til normalsider. Supplerende stof skal indgå i det samlede omfang af det faglige stof. Omfanget af kerne- stof og supplerende stof skal fremgå af undervisningsbeskrivelsen.

3 Tilrettelæggelse

Uddannelsestiden er på i alt 150 timer, hvoraf nogle af timerne indgår i økonomisk grundforløb og studieområdet.

Undervisningen kan med fordel placeres som et toårigt forløb på 1.-2. år. Ved at påbegynde undervisningen i international økonomi allerede i grundforløbet tilvejebringes to fordele. For det første opnås muligheden for fagligt samspil med samfundsfag c og matematik. For det andet får eleverne muligheden for at få et tydeligt billede af international økonomi som studieretningsfag, i samspillet med økonomisk grundforløb, inden de endeligt vælger studieretning.

I de tilfælde hvor skolens planlægning resulterer i, at undervisningen i international økonomi og samfundsfag finder sted parallelt i samme semester anbefales det, at lærerne i de to fag udarbejder planer, der sikrer, at undervisningen i de to fag supplerer hinanden på en hensigtsmæssig måde, hvad angår undervisningens indhold og progression.

Undervisningen kan også placeres på 2.-3. år. I det tilfælde er det vigtigt, at der bygges videre på det faglige indhold og metoder, der tidligere er anvendt i samfundsfag og det økonomiske grundforløb samt eventuelt forløb med international økonomi i grundforløbet.

Endelig kan undervisningen ende med, at eleverne vælger A-niveauet, som dermed bygger oven på B-niveauet som et valgfag.

Når international økonomi gennemføres som valgfag, bør man udkrystallisere, hvorledes A-niveauet adskiller sig fra B-niveauet. Indholdsmæssigt drejer det sig hovedsageligt om markedsefficiens, miljø og politiske indgreb, indkomstdannelse, udviklingsøkonomi, klima, og internationalt økonomisk samarbejde (ekskl. EU). Endvidere er matematikniveauet højere, og generelt vil de taksonomiske niveauer være højere og teoriforståelsen dybere på A i forhold til B. Se mere under punkt 3.6.

Det kan være en fordel at planlægge hele undervisningsforløbet på niveau B tidligt, eftersom der kan opleves stoftrængsel med at nå kerne- og supplerende stof, samt forløbet med eksamensprojektet.

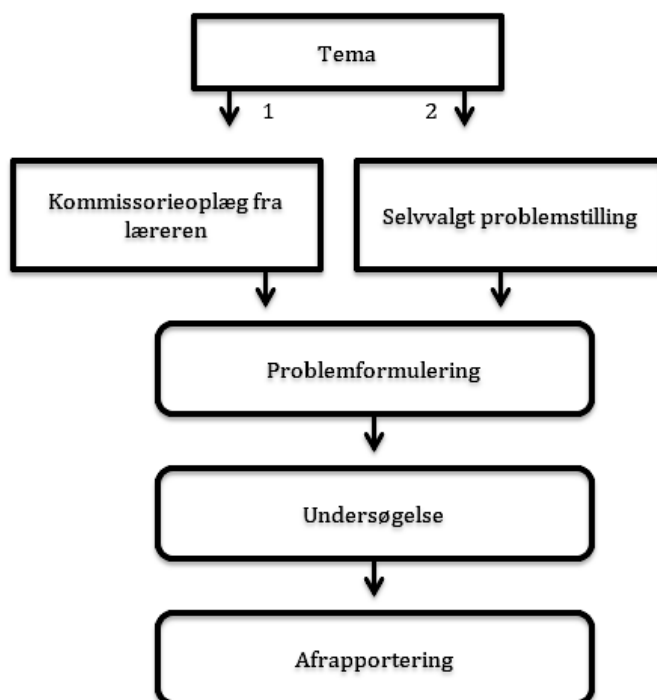
3.1 Didaktiske principper

”Undervisningen tager afsæt i et induktivt princip, hvorunder selvstændige økonomiske undersøgelser med udgangspunkt i selvvalgte problemstillinger i længere projektforsløb, inden for det samfundskononomiske område, har en væsentlig plads. Den deduktive undervisningsmetode anvendes typisk ved introduktioner af teorier, modeller og metoder og efterfølgende opsamlinger af stof.

Eleverne skal træne fagets kompetencer ved at gennemføre situationsbestemte undersøgelser for interesser som et ministerium, en offentlig/privat/international organisation og dernæst formidle resultaterne. Dette skal desuden bidrage til at understøtte og udbygge elevernes viden om videreuddannelse inden for økonomi, og hvilke arbejdsopgaver økonomer har.”

3.1.1 Begreber

Her er et bud på væsentlige begreber, der kan danne rammen om de projekter og undersøgelser, eleverne skal gennemføre som en del af undervisningsforløbet. Overordnet er begreberne søgt illustreret i nedenstående figur, hvor temaet kan udfoldes i to retninger:

Praksisnært: Udgangspunktet er problemstillinger fra virkeligheden og løsninger heraf. Det praksisnære kan underbygges ved brugen af interessenter.

Projektforløb: Angiver den periode, der går fra et projekt starter til det slutter. Et projekt kan være baseret på elevernes selvstændigt definerede problemstilling inden for et tema, eller det kan være kommissoriebaseret, hvor læreren fastlægger problemstillingen. Projektforløbet kan deles op i tre faser:

Opstartsfasen: Den periode med undervisning i teori og databehandling, der leder frem til elevernes selvstændige arbejde med en, til en vis grad, selvstændig problemstilling

Projektfasen: Perioden hvor eleverne selvstændigt problemformulerer og behandler problemet. Fasen slutter, når fristen for elevernes afrapportering nås.

Refleksionsfasen: Perioden hvor eleverne præsenterer deres resultater for klassen, læreren, og/eller andre, og reflekterer over problemformulering, metode, teorivalg og arbejdsproces

Elevernes problemstilling: Eleverne får alene et overordnet tema (f.eks.: "Vækst og miljø i dansk økonomi", "Makroøkonomiske udfordringer i USA" eller "Spændinger i europæisk økonomi"). Her skriver eleverne deres problemstilling (f.eks. "Kan vindmølleindustrien klare sig på langt sigt i Danmark?" eller "Hvordan løses problemerne med underskud og gæld i USA's handel med omverdenen?" eller "Hvordan løses problemerne med ungdomsarbejdsløshed i Spanien?").

Kommissoriebaseret: Læreren sætter problemstillingen og derved en mere snæver ramme for, hvad den enkelte elev/gruppe skal præsentere. Her tildeles eleverne/gruppen et kommissorium, som også svarer til en problemstilling.

Kommissorium: En angivelse af hvem der vil have lavet en undersøgelse, og af hvad. Kommissoriet vil ofte med fordel kunne være situationsbestemt, hvor undersøgelsen skal produceres for en interessent.

Situationsbestemt: Eleverne/gruppen bliver sat i en rolle, hvor de er ansat i en virksomhed, organisation eller i den offentlige sektor, og dermed er interessant i forhold til den undersøgelse, der ligger i kommissoriet.

Interessenter: Organisationer, der har interesse i en problemstilling, og derfor vil prioritere visse løsninger af problemstillingerne frem for andre.

Brugen af det situationsbestemte og af interessenter er en måde at tilgodese elevernes karrierekompetencer, hvor eleverne skal få indblik i de opgaver, man har, når man er uddannet økonom. Samtidig vil det give mulighed for, at eleverne anvender faget i praksis, og kan overveje innovative løsninger på økonomiske problemstillinger.

Det kan anbefales at stilladsere elevernes problemformuleringer og metodeforløb i større grad i begyndelsen. Dette kan gøres ved at lade forløbene være snævre. Eksempelvis kunne et forløb hedde "Det danske arbejdsmarked" og eleverne kunne i grupper trække sedler - herefter kaldet kommissorier – som eksempelvis skal:

- Undersøge effekten af en mindsteløn på 70 kr.
- Undersøge hvilken betydning dagpengeperioden har for antallet af fattige
- Undersøge hvilken betydning dagpengeperioden har for arbejdsløsheden
- Undersøge hvordan den aktive arbejdsmarkedspolitik virker
- Undersøge hvilken betydning det har for byggebranchen, at der er et indre marked for arbejdskraft i EU
- Undersøge hvilken betydning det har for servicevirksomhederne, at der er et indre marked for arbejdskraft i EU
- Undersøge hvilke effekter en lavere skat har på arbejdsmarkedet

Sådanne kommissorier kan så senere i forløbene erstattes med mere selvstændige problemformulerede projekter eller med kommissorier, der også indeholder en opdragsgiver og nogle mere specifikke krav til analyseindhold. Kommissorie 1 kunne så hedde: "Tænk tanken CEVEA (eller CEPOS e.l.) ønsker en analyse af, hvilke effekter en mindsteløn på 70 kroner vil have for beskæftigelse, arbejdsløshed, vækst og offentlige finanser"

At arbejde problemorienteret giver en række udfordringer:

1. **Faglig forankring:** Hvordan sikrer vi som undervisere, at de temaer/problemer eleverne tager fat i, giver eleverne mere end viden om den konkrete hændelse. Følgende kan medvirke til at sikre den faglige forankring:
  - Eleverne bliver bedt om at angive et antal lignende situationer, både når de problemformulerer, og når de bliver udprøvet i forløbet.
  - Lærerne angiver undervejs i forløbet et antal lignende situationer, når de vejleder, inddrager fagets teori og metode i vejledningen, og når de beder eleverne om at bruge dette i analyse eller perspektivering.
2. **Tværfaglighed:** Ofte vil en række projekter naturligt trække på elementer fra andre fag, og det vil styrke indlæringen, hvis man bringer flere fag i spil, og ser en problemstilling ud fra forskellige faglige synsvinkler, og/eller inddrager forskellige faglige metoder.
3. **Erfaringsbaseret:** I international økonomi vil elevernes dagligdag sjældent være nem at inddrage, men eleverne har rig mulighed for at bearbejde dagsaktuelt stof fra mediernes behandling af samfundsøkonomiske forhold/problemstillinger, og på den måde opnå identifikation og relation til egne forhold. En anden måde er at tage fat i problemstillinger så tæt på eleven som muligt, dvs.

tage afsæt i det lokale før det nationale, der igen kommer før det globale. Desuden kan man bede eleverne reflektere over, hvem der direkte og indirekte bliver berørt af problemerne. Problematikken skal samtidig spille sammen med kravet om faglig forankring.

4. **Gruppearbejde:** Der er ingen formel modstrid mellem at arbejde problemorienteret og arbejde individuelt, men problemformuleringsprocessen, arbejdsprocessen og hensynet til forløbenes effektivitet med hensyn til brug af lærerressourcer tilsiger, at projekterne oftest vil være gruppeprojekter.

Det afgørende ved valg af gruppedannelsesproces er, at den sker reflekteret: Læreren skylder eleverne den respekt, at man har tænkt over – og kan forklare – den proces, der foregår ved gruppedannelsen. For eleverne er gruppedannelsen meget vigtig og en væsentlig motivationsfaktor. I forbindelse med gruppedannelsen kan man diskutere lærerens involvering i gruppedannelsesprocessen. Følgende bør have indflydelse på valg af gruppedannelsesproces:

- Klassens nuværende faglige niveau
- Klassens sociale sammenhold
- Hvilke kompetencer forløbet skal styrke

I forbindelse med gruppearbejde er det således en god ide en gang imellem at inddele eleverne efter deres faglige kunnen og motivation, og på den måde danne homogene grupper. Fordelen herved er, at læreren fortrinsvis kan koncentrere sin vejledning og hjælp til de fagligt svagere grupper. Det er i den forbindelse vigtigt, at læreren er åben over for eleverne vedrørende formålet med denne inddeling af eleverne, og at eleverne accepterer inddelingen. Andre gange kan man med fordel inddele grupperne efter CL-metoderne (Cooperative Learning).

3.2 Arbejdsformer

“Der bruges selvstændigt arbejde, vejledning, gruppeundervisning og klasseundervisning.”

I undervisningen bør vi bruge et bredt spektrum af undervisningsformer. Det kan være en god ide at undervisningsforløbene, af kortere eller længere varighed, er sammensat af oplæg til undersøgelse, undersøgelsen/projektet og opfølgning på undersøgelse.

Individuelt selvstændigt arbejde: Når eleverne skal sætte sig ind i et stof, forberede sig på de skriftlige eksamensformer, samt lave dele af projekter, vil det forekomme, at eleverne arbejder alene.

Vejledning: Det anbefales at vejledningen skemalægges og tænkes ind som en væsentlig del af undervisningen. Det er en mulighed for at få hørt alle.

Gruppeundervisning: I forbindelse med vejledning er det en rigtig god ide at indlægge korte sekvenser, hvor eleverne bliver præsenteret for teorier og/eller anvendelsen af disse.

Klasseundervisning: Både før og efter projektforløb kan præsentationer af teorier og situationer være med til at stilladsere elevernes projektarbejde.

Eleverne har ikke indflydelse på de faglige mål og kernestoffet, der er afgørende for, hvilke emneområder der skal arbejdes med i undervisningen. Til gengæld kan eleverne inddrages i valget af, hvilket supplerende stof der skal perspektivere undervisningen. Ved projekterne får eleverne stor indflydelse på, hvad de vil arbejde med, og hvilket perspektiv de vil have på projektet. Desuden kan eleverne få indflydelse på valg af arbejdsformer, valg af materialer og undervisningens planlægning, herunder tidsforbruget til de forskellige temaer og arbejdsopgaver. På baggrund af en løbende evaluering af undervisningen kan eleverne diskutere, hvorledes undervisningen bedst muligt kan tilrettelægges for at de faglige mål nås. Nøgleordene er: Problemorienterede, helhedsorienterede, selvstændiggørende og ansvarlighedsfremmende undervisningsformer.

“Disse arbejdsformer skal understøtte elevernes viden, kundskaber og færdigheder til brug for arbejdet med undersøgelser.”

Inden eleverne begynder på et forløb, kan det anbefales at en række af de faglige elementer, der er forløbets omdrejningspunkt, bliver præsenteret ved forskellige former for deduktive og induktive aktiviteter. Balancen mellem “hvad de skal kunne før de starter” og “hvad de lærer undervejs” kan ikke angives konkret. Det er dog generelt anbefalelsesværdigt, at forløbene før bliver kortere, stilladseringen mindre under projekterne og evaluering/afslutningen af forløbene får en større grad af fokus på teorier og metoder i løbet af undervisningsforløbet. Undervisningens progression bygger således på en aftagende stilladsring fra projektforsløb til projektforsløb.

Forståelsen i relation til progression i problemorienteret og/eller undersøgelsesarbejde (PBL) bygger på fem søjler:

1. **Graden af selvstændighed.** Gennem de forløb eleverne gennemløber, vil der til stadighed være stigende krav til selvstændighed i problemformulering, dataindsamling, teoriinddragelse og analyse.
2. **Graden af kompleksitet:** Forløbenes indhold hen over undervisningstiden bør være mere komplekse, og derigennem øge behovet for brug af teori til at reducere kompleksiteten.
3. **Længden af forløbene og håndteringen heraf:** Eleverne skal gennem forløbene udvikle deres kompetence til at gennemføre stadigt længere undersøgelsesforløb, anvende tiden ansvarligt til at opbygge den enkelte undersøgelse og reflektere over valg og fravalg og disses konsekvenser.
4. **Metodisk overblik:** Eleverne skal gennem de forløb og undersøgelser de foretager danne sig et overblik over dataindsamlingsmetoder og dataanalysemetoder og disses fordele og ulemper.
5. **Teoretisk overblik:** Eleverne skal gennem de forløb og undersøgelser, de foretager, danne sig et overblik over, hvad økonomisk teori er, og hvordan man vælger mellem forskellige teorier til faglig behandling af en problemstilling.

“Eleverne udvikler deres viden, kundskaber, færdigheder og får kompetencer ved at gennemføre undersøgelser som skal omfatte problemformulering og økonomisk metode. Eleverne skal herefter arbejde med de økonomiske kompetencer ved at gennemføre kildekritisk datafremskaffelse, og med relevant brug af tekster og tabeller på fremmedsprog.”

For at sikre progressionen og professionaliseringen af elevernes dataindsamling anbefales det at lade det indgå i elevernes/klassens progressionsplan, hvordan de frem mod eksamensprojektet (og SOP) skal arbejde med en systematisk dataindsamling i artikelbaser og kvantitative databaser.

At kunne centrale makro- og mikroøkonomiske begreber på engelsk vil være et plus for eleverne, og brugen af engelsksprogede videoer, tabeller og tekster vil hjælpe eleverne i deres fremtidige uddannelsesvalg med henblik på, om videreuddannelse inden for økonomi vil være relevant for dem.

“Dernæst gennemføres dataanalyse og i forlængelse heraf diskussion af sammenhænge samt forslag til og refleksion over løsninger. ”

Eleverne kan trænes i at forholde sig reflekterende til de sammenhænge og løsninger, de ser og foreslår. Særligt kan de mikroøkonomiske betragtninger om indkomst- og substitutionseffekter, og deraf følgende velfærdseffekter af indgreb/løsninger bidrage til, at eleverne bliver i stand til at reflektere over deres løsningsforslag.

“I løbet af det samlede forløb udarbejdes skriftlige produkter med progression i form og indhold. Det skriftlige arbejde skal planlægges, så der er progression og sammenhæng til skriftligt arbejde i de øvrige fag. I løbet af det samlede forløb i faget udarbejdes skriftlige produkter med progression. Skriftligt arbejde skal understøtte opfyldelsen af de faglige mål, herunder evnen til systematisk at formidle undersøgelser på relevante taksonomiske niveauer med anvendelse af fagets begrebsapparat.”

Progressionen i det skriftlige arbejde anbefales at indgå i en samlet progressionsplan for det skriftlige arbejde for hele skolen og klassen. Meget af projektarbejdet vil have karakter af skriftligt arbejde, og det er rigtig godt at lade det skriftlige arbejde indgå formelt i vejledningssituationer. I de første projekter kan dagsordenen for et vejledningsmøde næsten have karakter af en opgave, hvor eleverne skal medbringe forskelligt skriftligt materiale til brug for deres endelige besvarelse, som de præsenterer under vejledningen.

Det skriftlige arbejde i international økonomi B går to veje, som gerne skulle supplere hinanden:

- På den ene side er der den skriftlighed, hvor der skrives for at lære.
- På den anden side er der den skriftlighed, der trænes mere målrettet for at kunne producere et tilstrækkeligt godt skriftligt materiale til den mundtlige eksamen.

I forbindelse med det skriftlige arbejde er det helt centralt, at der arbejdes med at bevidstgøre eleverne om fagets genrer og spørgeformerne.

Ofte vil det skriftlige arbejde være knyttet til en problemstilling, der enten er givet i form af et kommissorium (stillet opgave) eller i form af et projekt med afsæt i en (elev)udarbejdet problemformulering. De taksonomiske begreber eller spørgeformer, eleverne med fordel kan anvende i deres projekter, er følgende¹:

- **Beregne/opstille/tegne:** Foretage simple beregninger, opstille tabeller, indtegne eller illustrere
- **Redegøre:** Finde det væsentligste i et samfundsøkonomisk materiale og præsentere det i struktureret form og vise, at der er fortaget et valg af stof under hensyntagen til det stillede spørgsmål. En redegørelse er typisk ud fra en velkendt sammenhæng
- **Sammenligne:** Påvise ligheder og forskelle mellem samfundsøkonomiske forhold i en struktureret form
- **Forklare:** Ved brug af faglige termer anskueliggøre et komplekst forhold, en teori eller en model. En forklaring er typisk afdækkende ud fra en ny sammenhæng
- **Analysere:** Ved hjælp af fagets metoder og teori udarbejde en systematisk fremstilling af årsags-sammenhænge (kausalitet) - hvordan økonomiske begivenheder påvirker hinanden. Hvorfor er problemet opstået, hvad er konsekvensen af det?
- **Diskutere:** Belyse en problemstilling ved at sætte forskellige synspunkter og argumenter op over for hinanden, som fortrinsvis er fagligt funderede. I en diskussion er eleverne ikke afskåret fra at fremsætte personlige synspunkter eller holdninger, men det skal ske som resultat af en belysning af synspunkter og argumenter
- **Vurdere:** Ud fra faglige kriterier tage stilling til, hvordan undersøgte samfundsøkonomiske forhold må forventes at påvirke den økonomiske udvikling. Det er ikke at tilkendegive dine egne synspunkter eller holdninger, men de kan komme til udtryk som resultat af en fagligt velbegrunnet vurdering
- **Perspektivere:** At kunne redegøre for, hvilke konsekvenser en samfundsøkonomisk problemstilling kan tænkes at have i fremtiden eller i en bredere geografisk sammenhæng f. eks fra det lokale til det nationale, eller fra det nationale til det globale

"Før eksamensprojektet skal eleverne udarbejde et antal undersøgelser og/eller problemorienterede projekter, som suppleres med de forløb, der gennemføres, når international økonomi indgår i studieområdet."

Læreren kan tage udgangspunkt i, at der mindst skal være 3-4 projekter, og at mindst 25% af undervisningen bruges på (problemorienterede) undersøgelser. Projekter fra studieområdet kan sagtens indgå i disse, men det anbefales at eleverne mindst får mulighed for 2 rent IØ-faglige forløb inden eksamens-

---

¹ Definitionerne er venligst lånt af Anders Michael Pedersen.

projektet. I forbindelse med undervisningen bør eleverne trænes i eksamensformen, hvorfor det er hensigtsmæssigt, at der i løbet af undervisningstiden gennemføres flere problemorienterede forløb, der træner eleverne i at udarbejde en synopsis og med efterfølgende præsentation. Det vil f.eks. være oplagt at øve dette ved en eventuel årsprøve på 1. år.

"I slutningen af undervisningsperioden udmelder skolen klassens eksamenstema. Temaet skal muliggøre en bred inddragelse af kernestof og supplerende stof. Herefter udarbejder eleven i slutningen af undervisningsforløbet, individuelt eller i gruppe, et problemorienteret eksamensprojekt bestående af en undersøgelse på basis af en selvvalgt problemstilling inden for temaet."

Til eksamensprojektet vil eleverne ofte opfatte gruppedannelsen som ekstra væsentlig og evt. problematisk. Derfor kan det anbefales, at gruppedannelsen nøje overvejes i forhold til i hvilken udstrækning det skal være elevernes valg, og i hvilken udstrækning læreren bestemmer og, at denne beslutning fra lærerside er meldt ud inden gruppedannelsen.

Temaet for det afsluttende projekt kan anbefales at være tilstrækkeligt bredt til at alle faglige mål kan inddrages i problemstillingerne. Således vil et større land, eller en region være oplagt som tema. "Den danske velfærdsstat" vil nok være i modstrid med fagets identitet. Tilsvarende vil et tema som "Internationale valutamarkeder" være for smalt.

Det er væsentligt, at eleverne gøres opmærksom på, at projektet har som formål at danne udgangspunkt for eksamen. Så det er både meningen, at eleverne skal præsentere en stærk problembehandling og dermed brug af data og teorier, som kan danne grundlag for diskussionen med eksaminator til eksamen.

Læreren må gerne angive et antal problemstillinger under temaet, som eleverne kan bruge som inspiration for deres selvstændige eksamensprojekt.

"Læreren skal godkende gruppens problemformulering i løbet af processen. Cirka 20 timer af den samlede undervisningstid bruges på eksamensprojektet."

Det vil være naturligt, at placeringen af eksamensprojektet er i foråret op mod eksamen, og aftales med klassen og klassens lærere så eleverne i passende tid inden afleveringen kan koncentrere hjemmearbejde om projektet. Forløbet bør ikke ligge så sent, at eleverne ikke kan nå at reflektere over projektet og skrive den tilhørende synopsis. Hertil kan det anbefales, at der afsættes tid til gruppevis peer feedback af deres eksamensprojekter.

Gruppedannelsen skal afklares i god tid og balancere mellem elevernes ønsker, et behov for en bestemt gruppedannelse og antallet af projekter.

"Eksamensprojektet skal indeholde: "

De tre nedenstående elementer anbefales at indgå i uddrag i synopsis eller bilag til synopsis for alle elever.

- *"Problemformulering, metodiske overvejelser og behandling af gruppens/elevens egen problemformulering"*

Som regel vil det være en god ide, at klassen sammen med læreren har defineret hvilke elementer, der indgår i et undersøgelsesdesign, såsom problemstilling, problemformulering, afgrænsning, økonomisk metode og økonomiske teorier.

Lærerens didaktiske plan for godkendelse af problemformuleringen kan fornuftigt fremgå af projektet, så eleverne ved, hvornår der er vejledning, og hvornår problemformuleringen skal godkendes. En godkendt problemformulering er ikke nødvendigvis "god", men er inden for de faglige mål, og kan justeres i perioden frem mod afleveringen.

Det kan være praktisk at have en konkret fælles ramme for arbejdet med metode. Eksempler herpå kunne være "Opgavens pentagon", som ofte fremhæves i litteraturen som struktur for projekt- og problemorienteret arbejde. Eller det kunne være Petersen og Schaffalitzky de Muckadells "Videnskabelige Basismodel", der (både fagfagligt som tværfagligt) giver et fælles grundlag for hvordan metoderefleksion kan foregå samt for, hvordan der kan tænkes en egentlig progression ind i refleksionen.

- "Undersøgelse/løsningen på problemformuleringen med relevante taksonomiske niveauer"

Eleverne forventes til eksamensprojektet at komme med relevante behandlinger af data i samspil med fagets kernestof, og samtidig kunne forholde sig kritisk til muligheden for at løse problemet.

- "Selvstændige beregninger"

Eleverne kan som løsning på den udfordring finde talserier, hvor der relevant kan beregnes vækstrater, (procent)andele, samt indeksering.

"Med henblik på den mundtlige prøve udarbejder eleven individuelt på baggrund af eksamensprojektet en synopsis, som indeholder problemformuleringen, et kort resumé, konklusioner og tilhørende refleksioner på maksimalt tre sider, og bilag på højst 10 sider."

Der er ikke et konkret produktkrav til eksamensprojektet, men det vil være u hensigtsmæssigt at lade produktet være en synopsis. Det skal være sådan, at det er muligt for den enkelte elev at skrive en selvstændig synopsis på baggrund af eksamensprojektet, og på denne måde forbedre sine muligheder i forhold til eksamen. Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at eksamensprojektet indgår i grundlaget for afgivelse af standpunktskarakteren, det gør synopsen ikke, jvf. punkt 4.1.

Perioden efter aflevering af eksamensprojektet:

Læreren må ikke give feedback på eksamensprojektet, da eleven så kan tage højde for det i sin synopsis, som er grundlaget for den mundtlige eksamen. Man kan i stedet overveje at lade eleverne evaluere hinandens projekter ved peer-feedback.

Eleverne skal individuelt skrive synopsis. Der forventes således en vis forskel mellem de individuelle synopsis i en gruppe, der har haft et fælles projekt. Problemformuleringen, (en del af) talbehandlingen, og (en del af) konklusionen vil være fælles, mens hvilke teorier og refleksioner, der trækkes frem i synopsis, vil være forskelligt.

En anvisning til en rammesætning for en synopsis kunne indeholde nogle af følgende elementer:

- **Kort resumé** - problemstilling
- **Problemformulering** (fælles fra eksamensprojektet)
- **Afgrænsning**
- **Metode**
- **Teoretiske vinkler** – anvendelse af teori (individuelt for de enkelte elever i gruppen)
- **Bearbejdning/analyse af faglig problemstilling** (individuelt for de enkelte elever i gruppen)
- **Diskussion** – vurdering
- **Konklusion**
- **Refleksioner** – perspektivering (individuelt for de enkelte elever i gruppen)
- **Bilag** (kvantitativt, kvalitativt, egne beregninger, figurer etc.)

Det er vigtigt at understrege formålet med synopsis, og at det alene er den mundtlige præstation der bedømmes ved prøven, ud fra en helhedsbedømmelse i forhold til opfyldelsen af de faglige mål.

Det kan overvejes at lade dette foregå i 'fordybelsestiden'. Undervisningen i denne periode kan så være samtaler mellem klassen og læreren om:

- Hvordan eksamen forløber

- Særlige problematiske dele af de faglige mål
- Den rolle synopsis har ved eksamen. At synopsis ikke indgår i bedømmelsen, og at den fungerer som en form for signalfag for hvad censor og vejleder kan forvente af eksaminationen, og hvilke udfordringer det vil være naturligt at stille eleven over for under eksaminationen. Udfordringer kan være manglende opfyldelse af faglige mål, manglende selvstændighed (eks flere elever med ens synopsis) og manglende opfyldelse af krav til synopsis
- Den rolle præsentationen har til eksamen (max 10 min). Eleven kan vælge at bruge et præsentationsværktøj, som kan hjælpe i struktureringen af præsentationen, men her forventes det så også, at eleven kan udfolde indholdet af præsentationen fuldt ud inden for tidsrammen.

Eksaminator/læreren kan med fordel, i forbindelse med den afsluttende undervisning, diskutere med eleverne, hvordan forløbet med præsentationen skal foregå. Det skal aftales med eleverne, om der må stilles afklarende spørgsmål under præsentationen (og dermed åbnes for en tilsvarende længere præsentation) eller præsentationen skal færdiggøres inden eksaminator beder om uddybning af visse problemstillinger. Alternativt afklares dette lige inden eksamen.

"Synopsis fungerer som eksaminationsgrundlag ved prøven, jf. pkt. 4.2, og afleveres normalt en uge før eksamensperiodens begyndelse."

Det anbefales at sikre, at alle elever har afleveret synopsis i god tid inden sidste skoledag. Dels ift. grundlaget for at få en afsluttende standpunktskarakter, dels ift. at italesætte elevarbejdet med det indholdsmæssige, der som minimum skal indeholde ovenstående obligatoriske elementer som problemformuleringen, et kort resumé, konklusioner og tilhørende refleksioner på maksimalt tre sider, og bilag på højst 10 sider.

For uden eksaminationsgrundlaget (synopsis) er eleven ikke klar til eksamen, og kan derfor ikke gå op til eksamen.

Situationen omkring den mundtlige prøveform står i øvrigt uddybende beskrevet i "[Notat om den mundtlig prøveform i international økonomi](#)", der kan tilgås på EMU.

3.3 It

"For at understøtte elevernes databehandlingskompetence og redskabskompetence integreres IT i undervisningen til brug for undersøgelser og andre typer af faglige produkter. Brug af kvantitative og kvalitative databaser til dataindsamling og brug af regnearks- og præsentationsværktøjer vil være væsentlige i international økonomi."

It kan med fordel inddrages i undervisningen. Det gælder på følgende områder:

- I selve informationssøgningsprocessen trænes eleverne i at vurdere, hvilke data der er relevante i relation til den problemstilling, der arbejdes med, samt i at vurdere pålideligheden af de forskellige dataudbydere. At kunne adskille troværdige og utroværdige kilder overfor fake news.
- Hjælpemiddel ved mundtlig og skriftlig præsentation af økonomisk stof (herunder fremstillet med henblik på fremskaffelse af samfundsøkonomiske informationer). Det gælder både konkrete demografiske og økonomiske data samt informationer fra eksempelvis avisdatabaser.
- It er et vigtigt hjælpemiddel i forbindelse med henholdsvis mundtlig og skriftlig præsentation af samfundsøkonomiske og demografiske data, hvorfor det er relevant at anvende it både i forbindelse med skriftligt arbejde og i forbindelse med mundtlig præsentation på klassen.

I undervisningen tilstræbes en tilpas vekselvirkning mellem det analoge og det digitale. IT og digitale medier og værktøjer, herunder kunstig intelligens, benyttes hvor det skønnes hensigtsmæssigt ift. ele-

vernes læringsproces og digitale dannelse. I anvendelsen af IT styrkes elevernes evne til at søge, udvælge og formidle relevant fagligt materiale samt til at forholde sig kritisk til de muligheder og begrænsninger, som digitale værktøjer, og produkter frembragt ved hjælp heraf, giver.

3.4 Samspil med andre fag

"International økonomi B er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene, væsentligst gennem dets bidrag til studieområdet.

Dele af kernestof og supplerende stof skal vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil mellem fagene og i studieretningen. I tilrettelæggelsen af undervisningen inddrages desuden elevernes viden, kundskaber og kompetencer fra andre fag, som eleverne har, så de bidrager til perspektivering af emnerne og belysning af fagets almindelige sider. International økonomi indgår desuden i økonomisk grundforløb.

Problemorienterede forløb og supplerende stof skal udvælges, så det bidrager til styrkelse af fagligt samspil i studieretningen."

Når eleverne arbejder med projektforsløb, hvor der indgår flere fag, tages der udgangspunkt i en flerfaglig problemstilling. Fagene indgår i arbejdet med problembehandlingen på en passende måde i forhold til problemstillingen. Dog er det vigtigt at være opmærksom på, at projektarbejdet også skal kunne bidrage til opfyldelsen af de faglige mål i fagene. Dette gælder både i forbindelse med tværfaglige projekter i studieretningen og i forbindelse med projektforsløb i studieområdet.

Faget indgår i det økonomiske grundforløb i samspil med fagene virksomhedsøkonomi og afsætning. Samspillet har privatøkonomi som fælles tema. I grundforløbet introduceres eleverne for økonomiske problemer og deres løsninger. Eleverne introduceres desuden til arbejdet med økonomiske modeller som redskaber ved løsningen af økonomiske problemer.

På skolen aftales det antal projekter, der indgår i studieområdet og det vil være naturligt at international økonomi indgår i flere af disse. Disse projekter indgår i undervisningsbeskrivelsen for international økonomi sammen med de særfaglige projekter.

3.5 Tværgående kompetencer og indsatser i fagene

I forbindelse med gymnasireformen er en række nye kompetencer kommet i spil. Her præsenteres kort, hvordan international økonomi kan bidrage til styrkelsen af disse kompetencer

3.5.1 Innovative kompetencer

De undersøgelsesorienterede undervisningsforsløb giver rige muligheder for at eleverne kan bruge deres fantasi og faglighed til at finde løsninger på komplekse samfundsøkonomiske problemstillinger.

Hvis man overvejer følgende problemstillinger:

- Hvordan sikrer man fair, billig og sikker taxadrift i Danmark?
- Hvordan kan man privatisere togdrift i Danmark?
- Hvad betyder disruption for den fremtidige samfundsøkonomi?
- Hvordan flyttes danskere i den arbejdsdygtige alder fra overførselsindkomst og til beskæftigelse?

vil de ikke kunne løses uden kundskaber, færdigheder og økonomisk kompetence. Men løsningerne vil heller ikke kunne findes ved den "almindelige opgaveløsning".

3.5.2 Globale kompetencer

I undervisningen skal indgå fremmedsprogede artikler, og det anbefales at lade eleverne finde fremmedsprogede tabeller og artikler som en del af arbejdet med undersøgelser.

3.5.3 Digitale kompetencer

Ved at arbejde kildekritisk (dermed forholde sig til begrebet "fake news"), med præsenterings- og delingsværktøjer bidrager international økonomi til at styrke elevernes digitale kompetencer. Kunstig intelligens (AI) er ligeledes et relevant emne ift. elevernes digitale kompetencer.

3.5.4 Karrierekompetencer

I international økonomi er karrierekompetencen blevet tilgodeset gennem brug af interessenter og situationsbestemte undersøgelser. Ved at fokusere på dette bliver eleverne bedre i stand til at se, hvad en økonom laver, og hvilke økonomiske kompetencer man har brug for, selvom man ikke vil studere økonomi efter ungdomsuddannelsen er afsluttet.

Derudover kan det anbefales, at man som lærer:

- fortæller om sin egen karriere
- får eleverne til at reflektere over uddannelse, og hvad en økonom arbejder med
- og i forbindelse med besøg på virksomheder eller af økonomer, får oplægsholderen til at fortælle om sin karriere.

3.5.5 Matematik

Det er et krav, at eleverne har matematik på mindst C-niveau, hvis de har international økonomi på B-niveau.

Det betyder, at det vil være relevant at gennemføre faglige samspil med matematik for eleverne. Særligt vil det være oplagt, når matematik indgår i studieretningen. Samspillet kan dreje sig om elementære matematiske redskaber, fx procentberegning (vækst og andele), index-beregning og anvendelse af lineære funktioner.

Under alle omstændigheder vil der være mulighed for, at matematik og international økonomi samarbejder i studieområdet.

På grundlæggende niveau stilles der i international økonomi krav om, at eleverne kan foretage simple beregninger i forbindelse med samfundsøkonomiske analyser. De matematiske elementer er deskriptiv statistik, anvendelse af regneark og grafisk præsentation af et talmateriale. Brugen af tal i argumentation og dokumentation af samfundsøkonomiske forhold kan bidrage til at kvalificere faglige konklusioner.

3.6 International økonomi som valgfag

Hvis international økonomi A er et valgfag, kan følgende anbefales i forbindelse med undervisningen:

1. Så snart eleverne har valgt faget, indrettes undervisningen således, at de elever, der har valgt A-niveauet i forskellige klasser, tildeles elevtid, så alle 70 timer ikke skal afvikles på et år.
2. Differentiering af undervisningen så elever med A-niveau får mulighed for større fordybelse, allerede i den tid de har på B.
3. Det eksamensprojekt som eleverne gennemfører, bliver - hvis muligt - afholdt som årsprøve for de elever, der har valgt A-niveau.

Derudover kan skolen tage en af følgende veje:

Enten gennemføres undervisningen i de forskellige klasser parallelt, så alle elever har haft samme projekter, eller også kan læreren, der skal have A-niveauet, studere undervisningsbeskrivelser for eleverne

fra de respektive klasser. En mulighed er så at gennemføre 1-3 forskellige kommissoriebaserede undersøgelser opdelt efter stamklasser, så elevernes faglige mål kommer på niveau i indhold. Der kan også gennemføres skriftlige opgaver/tests relativt tidligt i forløbet for at få et billede af elevernes faglige niveau.

Det er vigtigt, at der lægges en plan for anvendelsen af elevtiden, da der jo på ét år skal gennemføres ca. 70 timers elevtid (afhængig af om de har haft elevtid på B-faget, og hvor meget elevtid international økonomi har bidraget med til diverse forløb) Denne plan bør også basere sig på overvejelser angående progressionen i skriftligheden, så eleverne ikke "kvæles" i skriftlighed.

4 Evaluering

4.1 Løbende evaluering

“De faglige mål er grundlaget for den løbende evaluering af elevernes mundtlige standpunkt.

Eleverne skal, undervejs i det samlede forløb, opnå en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder inddrages aktiviteter, der stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen.”

Eleverne bør allerede tidligt i deres gymnasieforløb blive bevidste om, hvad der kræves af indsats for at opnå et givet udbytte. Det giver god mening, at eleven mindst én gang i hvert semester får mulighed for en samtale med læreren om det faglige niveau og udviklingen heri samt arbejdsindsats, og vejledes målrettet og præcist i, hvorledes dette kan forbedres. Eleven kan notere sig hovedpunkter fra samtalen, og kan aflevere et referat til læreren, som kan danne udgangspunkt for samtalen næste gang lærer og elev mødes til formativ evaluering.

“Evalueringen giver en individuel vurdering af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt i forhold til de faglige mål.”

Til forberedelse af evalueringssamtalen om elevens faglige niveau i international økonomi og udviklingen heri, kan der benyttes et bredt spektrum af evalueringsredskaber: Spørgeskemaer, hurtigskrivning, samtaler mellem grupper af elever, interne tests mv, og der kan desuden foregå en samtale i klassen om evaluering og formålet hermed.

Selve den formative evaluering: Et eksempel på en sådan samtale kunne være, at man i vejledningen til et projekt lader noget vejledningstid være individuel. Vejledningssamtalen relaterer sig til projektet, og tager udgangspunkt i elevens udfordringer i faget som for eksempel faglighed, arbejdsformer og arbejdsindsats. I samtalen skal der ske en synliggørelse af den læring eleven har haft, og hvordan eleven kan styrke sit arbejde med at nå de faglige mål.

“Eksamensprojektet indgår i grundlaget for afgivelse af den afsluttende standpunktskarakter, men evalueres ikke over for eleverne og bedømmes ikke særskilt forud for den mundtlige prøve.”

Eksamensprojektet udgør sammen med synopsis grundlaget for eksamen, og eleverne må gerne få vejledning frem til det tidspunkt, hvor eksamensprojektet afleveres. Det giver derfor mening at underrette de studerende om, at tidspunktet for afleveringen af eksamensprojektet er det tidspunkt, hvor individuel vejledning ophører.

4.2 Prøveform

“Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af eksaminandens eksamensprojekt og den synopsis, eksaminanden har udarbejdet på baggrund heraf, jf. pkt. 3.2.

Eksaminandernes synopsis sendes til censor forud for prøven, sammen med undervisningsbeskrivelsen der indeholder oversigt over projekter og andre undervisningsaktiviteter gennem undervisningsforløbet.”

Synopser og undervisningsbeskrivelsen sendes til censor mindst 5 hverdage før prøvens afholdelse, medmindre særlige forhold er til hinder herfor. Det kan betyde, at udsendelsen må foretages, før eksamensplanen er offentliggjort. Udsendelsen af synopser og undervisningsbeskrivelsen må da kun ske i et omfang, der ikke medfører, at andre dele af eksamensplanen kan udledes.

Det kan anbefales at tage en telefonsnak om undervisningsbeskrivelsen, de gennemførte projekter og måden eksaminator og censor i fællesskab vil styre eksamen på.

“Censor orienterer sig i synopsis og undervisningsbeskrivelse.”

Nogle elever afleverer antagelig den samme synopsis som andre i gruppen har, og det er ikke meget problematisk, men hejser et advarselsflag til eksaminator og censor om at udfordre graden i selvstændighed i elevens præsentation.

Censor orienterer sig med henblik på kendskab til eksaminandens problemstilling, metoder og analyser. Censor skal være opmærksom på, at eventuelle vurderinger her ikke må påvirke den endelige bedømmelse, da det alene er den mundtlige præstation der tæller.

“Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ingen forberedelsestid. Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af eksamensprojektet og de faglige sammenhænge og teorier, der har været centrale for at komme frem til konklusionerne. Eksaminandens præsentation må højst fylde 10 minutter af eksaminationstiden og suppleres af uddybende spørgsmål fra eksaminator.”

Udgangspunktet for eksaminationen er, at eleverne skal præsentere deres behandling af den valgte problemformulering og derigennem vise deres faglige niveau.

- **Kundskabsniveauet** er den tilegnede viden eleverne opnår gennem faget. Her er der tale om de lavere taksonomiske niveauer, hvor eleven redegør, sammenligner og forklarer simple sammenhænge inden for kernestoffets økonomiske termer.

Færdigheder viser eleverne, når de viser evnen til at mestre de generelle metodiske redskaber, der er i faget, at problemformulere og forholde sig kritisk til metoder, kilder, teorier, og egen behandling af data.

- **Faglig fordybelse** er, når man relevant kombinerer kundskaber og færdigheder i virkelige og virkelighedsnære situationer. Her vil den kompetente gymnasieelev kunne anvende økonomiske forklaringer og sammenhænge, sammen med beregninger og analyser af udsagn til at vurdere en problemstilling, reflektere over egen problemformulering og diskutere mulige løsninger herpå. Er man i stand til dette, har man **økonomifaglige kompetencer**.

“Herefter former eksaminationen sig som en samtale mellem eksaminanden og eksaminator med udgangspunkt i eksaminandens eksamensprojekt. Der kan perspektiveres til de andre projekter eksaminanden har deltaget i.”

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation og fremlæggelse af sin synopsis suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Det skal bemærkes, at eksaminanden alene bedømmes ud fra den mundtlige præstation, hvorfor det er væsentligt, at eleven opfatter synopsisen som sit personlige noteapparat, - et redskab til at levere en præstation. Under eksaminationen kan eksaminanden støtte sig til synopsisen eller andre hjælpemidler eksaminanden ønsker at anvende, men direkte oplæsning fra synopsisen kan ikke tælle positivt ved bedømmelsen. Det anbefales, at der gives en kort begrundelse for karakteren.

Ved mange eksaminer vil der være rigeligt med udfordringer for eleven ved at blive spurgt til anvendelsen af simple teorier, økonomiske ræsonnementer, analyseresultater, og i de vurderinger eleven har foretaget. Ved andre eksaminer vil det være fornuftigt at spørge videre ud i faget, f.eks. til tidligere gennemførte projekter, perspektivering til andre områder angivet i undervisningsbeskrivelsen eller andet aktuelt stof.

Eksempelvis vedrørende international økonomi B på eux anfører vejledningen følgende:
"International økonomi B på eux knytter an til den konkrete elevgruppes erhvervsuddannelser, herunder at opgaver, projekter m.v. i rimeligt omfang giver mulighed for at inddrage viden, begreber og indhold fra den enkelte elevs erhvervsuddannelse. Dette betyder bl.a., at faget i højere grad optræder i en helhedsorienteret og praksisnær sammenhæng, og at faget ligeledes optræder som en del af erhvervsområdet. Kernestoffet vil typisk blive tonet i forhold til uddannelsens opbygning og det valgte speciale. Disse forhold bør censorer fra hhx være særligt opmærksomme på ved bedømmelsen af elever på eux. Der gøres samtidig opmærksom på, at eleverne på eux i ligeså høj grad som på hhx skal honorere de faglige mål, og dermed leve op til det faglige niveau i fagets læreplan.

Der er lavet en særlig vejledning til international økonomi B på eux. Den kan findes her på [Børne- og Undervisningsministeriets hjemmeside \(pdf\)](#)

Af denne fremgår de særlige forhold for international økonomi B på eux."

4.3 Bedømmelseskriterier

"Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved prøven gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eksaminandens mundtlige præstation."

Det er vigtigt at understrege at bedømmelsen – uanset prøveform – altid skal gennemføres som en helhedsbedømmelse af eksaminandens præstation. Det vil sige en vurdering af, om den enkelte elevs præstation opfylder relevante faglige mål og ikke om eleven kan hele listen af kerne stof.

4.3.1 Oversigt over karakterskalaen

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
12	Fremragende	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.
7	God	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.
02	Tilstrækkelig	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.

4.3.2 Eksempel på karakterbeskrivelser for mundtlig prøve

Karakter	Betegnelse	Mundtlig prøve
12	Fremragende	Samtalen er udtømmende i forhold til fagets mål. Eleven strukturerer, formidler fagligt stof, formulerer faglig argumentation og demonstrerer faglige færdigheder med få uvæsentlige mangler. Eleven kan med ingen eller få uvæsentlige mangler diskutere og vurdere samfundsøkonomiske problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst.
7	God	Samtalen opfylder fagets mål med en del mangler. Eleven strukturerer, formidler fagligt stof, formulerer faglig argumentation og demonstrerer faglige færdigheder med en del mangler. Eleven kan, med en del mangler og i nogen grad diskutere samt vurdere samfundsøkonomiske problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst.
02	Tilstrækkelig	Samtalen er den minimalt acceptable i forhold til fagets mål. Eleven strukturerer, formidler fagligt stof, formulerer faglig argumentation og demonstrerer faglige færdigheder på et acceptabelt minimum. Eleven kan på et acceptabelt minimum i ringe grad diskutere og vurdere samfundsøkonomiske problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst.

STYRELSEN FOR

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

STYRELSEN FOR